

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Ковалюк Р.Т.

аспірант,

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

ОСОБЛИВОСТІ ТА МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ АНЕКСІЇ ФРАНЦІЄЮ СТРАСБУРГА В 1681 РОЦІ

Після завершення Голландської війни (1672-1678) французький король Людовік XIV Бурбон розпочав «політику приєднань». Вона полягала в мирній анексії Францією прикордонних з нею територій сусідніх держав. Використавши можливість двозначного трактування деяких статей Мюнстерського 1648 р. і Німвегенського 1678 р. мирних договорів та складну систему васальних зав'язків, відображених у германському праві, король створив спеціальні «палати приєднань». Вони на основі виявлення щонайменшої залежності окремих територій від власне французьких, чи новоприєднаних до Франції земель виносили рішення про їх «возз'єднання» з Францією.

У такий спосіб впродовж 1679-1680 рр. Людовіком XIV було приєднано значну частину Лотарингії та майже весь Ельзас. Король-Сонце хотів використати вигідні стратегічні позиції цього регіону для захисту кордонів французької монархії [6, с. 164-165; 8, с. 217]. Однак, щоб консолідувати свій «квадрат», найхристияннішому королю не вистачало Страсбурга – формальної столиці Ельзасу та вільного імперського міста на яке він не мав ніяких прав. Проте у Версалі вважали, що оскільки Ельзас – це французька територія, то її формальна столиця також має належати Франції.

Підготовку до анексії було розпочато у червні 1679 р. Безпосередньо нею займався воєнний міністр маркіз де Лувуа у віданні якого перебували всі новоприєднані землі Ельзасу. На них у найкоротший термін та непомітно для сусідніх держав було сконцентровано 38 батальйонів, 82 ескадрони, 80 гармат, 400 тис. бочок пороху, 30 тис. гранат, бл. 6 тис. ядер, необхідне продовольство та 30 тис. луїдорів в іспанських пістолях [3, с. 337].

28 вересня 1681 р. тридцятитисячна французька армія взяла в оточення Страсбург. Жителів міста повідомили, що «завтра приїде Лувуа, а через шість днів сам Людовік XIV». Міщани усвідомлювали небезпеку французького завоювання, однак не бажали втрачати свої привілеї та статус вільного міста. Тому на переговорах із Лувуа делегація Страсбурга, погодившись із капітуляцією та приєднанням до Франції, наполягла на збереженні своїх особливих прав та інститутів. Воєнний міністр від імені свого монарха прийняв

ці умови, однак висунув категоричну вимогу про передачу страсбурзького собору католицькій церкві. 30 вересня Страсбург капітулював [1, с. 15-16].

3 жовтня Людовік XIV ратифікував умови капітуляції. Одне із найбільших протестантських міст Священної Римської імперії стало частиною католицької Франції. Як це сприйняла Європа? Імперський рейхстаг, як і сама імперія, обмежився лише протестами. Імператора Леопольда I Габсбурга у цей час відволікала турецька загроза та угорські повстанці, яких таємно підтримувала Франція. Іспанія та Святий Престол не могли висловити відкритого незадоволення, бо одному із найбільших протестантських центрів нав'язано католицьке панування. Правителі Англії, Данії та Бранденбург-Пруссії отримували французькі субсидії та зайняли нейтральну позицію, а Швеція, зайнята внутрішніми реформами, обмежилась лише протестами [3, с. 336-337, 339; 7, с. 159]. Єдиним вагомим противником Франції був штатгальтер Республіки Об'єднаних провінцій Вільгельм Оранський, але його дії були обмежені підкупленою французами опозицією Генеральних Штатів [4, с. 161-162].

Незважаючи на сприятливу міжнародну обстановку, Людовік XIV хотів забезпечити Страсбург від реваншистських намірів імператора. Під керівництвом найкращого воєнного архітектора Франції Себастьяна Вобана всього за рік було збудовано потужну страсбурзьку цитадель. Сучасники казали, що «вона виросла, як з-під землі», або «появилась з Рейну». Високу обороноздатність цитаделі навіть виділено на одній із медалей Людовіка XIV. На її реверсі вибито план споруди із надписом «Галлія закрита для німців» [2, с. 194].

Час показав, що анексія Страсбурга була досить вдалою. На відміну від більшості приєднаних територій це місто міцно закріпилось за Францією. За Регенбурзьким перемир'ям імператор Леопольд I погодився щоб Страсбург на двадцять років перейшов до Франції [1, с. 81-82], а вже за Рісквікським миром 1697 р. визнав його як володіння французької монархії [5, с. 51].

Отже, анексія Страсбурга стала досить вдалим зовнішньополітичним кроком Людовіка XIV. Французи приєднали місто в мирний час та без найменшого супротиву. З одного боку цьому сприяло збереження Королем-Сонце привілеїв міських жителів, а з іншого – сприятлива міжнародно-політична обстановка.

Список використаних джерел:

1. Corps Universelle diplomatique / Par J. Du Mont. T. VII. Pt. II. – Amsterdam, 1731. – 495 p.
2. Medailles sur les principaux evenements du regne de Louis Le Grand: avec des explications historiques. – Paris: De l'imprimerie royale, 1702. – 290 p.
3. Блюш Ф. Людовик XIV / Ф. Блюш / Перев. с фр. Л.Д. Тарасенковой, О.Д. Тарасенкова. – М.: Ладомир, 1998. – 815 с.
4. Борисов Ю.В. Дипломатия Людовика XIV / Ю.В. Борисов. – М.: Вече, 2010. – 381 с.
5. Возгрин В.Е. Россия и европейские страны в годы Северной войны / В.Е. Возгрин. – Л.: «Наука», 1986. – 295 с.
6. Дешодт Э. Людовик XIV / Э. Дешодт / Перев с фр. М.В. Добродеевой. – М.: «Молодая гвардия», 2011. – 268 с.
7. Ивонина Л.И. Дипломатия и революция / Л.И. Ивонина. – Смоленск, 1998. – 278 с.
8. Птифис Жан-К. Людовик XIV. Слава и испытания / пер. с фр. И.А. Эгипти. – СПб.: Евразия, 2008. – 382 с.